

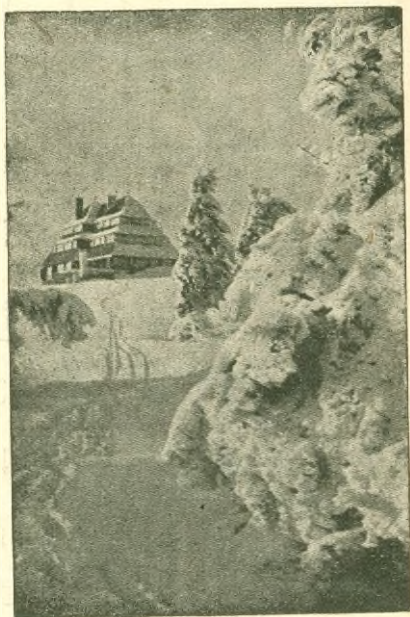
MĚSTSKÉ MUZEUM
V DOBRUŠCE

PROSINEC 1965

56/1965

Kulturní kalendář
DOBRUŠKA

HEZKÉ VÁNOCE,
DOBŘÉ ZDRAVÍ A SPOKOJENOST
V NOVÉ ROCE 1966
PŘEJE VŠEM SVÝM PŘÍZNIVCŮM

KULTURNÍ KOMISE MěstNV

PENĚZOKAZ V DOBRUŠCE

Psal se rok 1804.

Toho roku byla na polích velká neúroda a ta byla příčinou velké drahoty, hladu a nemoci v roce 1805, kdy se platilo za korec pšenice 38 zl., za korec žita 36 zl. a za korec ječmene 32 zl. Dobrušský kronikář Antonín Schwarz vypravuje, že tenkrát putovali chudí obyvatelé hor v zástupech do kraje, měli smrtelně bledé obličejy a jejich zubožené postavy vzbuzovaly útrpnost. Aby ukojili hlad, jedli otruby, kůru se stromů a různé traviny.

Rok 1804 nebyl však jen rokem velké neúrody, nýbrž pro dobušský magistrát a dobušské obyvatelstvo byl ještě rokem mnoha sporů a nepříjemností.

Na radnici v Dobrušce rozhodoval od 13. února 1802 hlavní nepřítel předcházejícího purkmistra a lékaře Josefa Weisse František Archleb se zkoušeným radním Janem Röhrichem. Usnesení městských reprezentantů zapisoval radní protokolista neboli aktuár František Hek, kupec a buditel.

Mnoho bojů a rozmíšek způsobila např. volba nového učitele. Dne 12. května 1804 zemřel dlouholetý dobušský učitel František Ježátko a o tom, kdo má být jeho nástupcem, nemohl se magistrát s občanstvem dohodnout. Hekova strana, v jejímž čele stál nezkoušený radní Josef Alois Hek, bratr radního protokolisty Františka, chtěla mít v dobušské škole kantorem Josefa Weyra, který měl za manželku sestru bratrů Hekových Annu. Nesprávným způsobem zasahoval do věci i krajský úřad. Nakonec přece jen zvítězila spravedlnost, učitelem byl ustanoven nejzpůsobilejší žadatel, a to choltický učitel Josef Miller.

Nepříjemnosti spojené s volbou nového učitele byly asi příčinou, že se v srpnu 1804 Jan Röhrich funkce zkoušeného radního v Dobrušce vzdal. Na jeho místo byl pak zvolen Josef Strnad, amanuensis u advokáta Wolfa z Prahy.

Nejvíce rozruchu ve městě a v celém okolí způsobila jiná událost a ta poutala veřejnou pozornost na zdejší město i v roce 1805.

Dne 12. listopadu 1804 přijel do Dobrušky královéhradecký purkmistr Reith s tajemníkem krajského úřadu Ulmem. S nimi přišlo 12 vojáků se ši-

kovatelem v čele. Zatkli mědirytce Jana Wolfa. Ve dnech 13., 14., 15., a 16. listopadu byl Wolf vyslýchán, byla u něho provedena domovní prohlídka, vyšetřující komise spálila za tuto dobu 3 libry svíček za 1 zl. 36 kr. a dne 17. listopadu byl Wolf dopraven do Hradce Králové a později do Prahy. Byl obviněn, že padělá bankovky.

V Dobručce říkali Wolfovi Wulf, jak o tom svědčí zápisy purkmistra Františka Archleba. Náležel mu tehdy dům čis. pop. 65. Později nesl tento dům čis. pop. 64/a, nyní má čis. pop. 67.

Mědirytce Jan Wolf jezdil po výročních trzích a prodával obrázky. Od roku 1802 se počalo jeho rodině vést nápadně dobře. V září roku 1802 koupil Wolf domek čis. pop. 294 (nyní má tento domek čis. pop. 374) a vypomáhal půjčkami peněz sousedům. Podle seznamu ze dne 12. prosince 1806 měl u 17 dlužníků celkem 1445 zl. 15,5 kr. A konečně roku 1804 koupil od manželů Jana a Josefy Röhrichtových jednopatrový dům čis. pop. 65.

Před několika lety se pokoušel s truhlářem Václavem Pokorným vyrábět dvanáctikrejcar. Dvanáctikrejcar byla stříbrná drobná mince, vážila 4,23 gramu a její průměr měřil 25 mm. Přesvědčil se však, že by se falšování dvanáctikrejcarů nevyplácelo, a proto celá věc skončila jen pokusem.

Václav Pokorný byl rodákem z Nového Města nad Metují a od roku 1801 bydlil v domku čis. pop. 237, nyní na témž místě stojí domek čis. pop. 290.

Upozorněn Wolfovým blahobytem, připadl Pokorný na myšlenku, že si Wolf tiskne bankovky, a udal ho u krajského soudu.

Při výsleších vyšlo najevo, že Wolf zhotovil 800 kusů pětizlatkových bankovek, z nichž 400 kusů dal do oběhu dobrušský policajt Jan Janata.

Janata byl zatčen a dne 8. května roku 1805 vypovídal při výslechu toto:

„Já chci ve všem pravdu vyznat. V létě (v) 802 roce přišel Wolf ke mně a tu mně svěřil, že bude falešny bankocedule dělat, a již předtím mně to kolikrát nadhodil.

Já jsem mu to dycky odpíral, potom ale v létě v 802 roce jsem k tomu svolil, on mě žádal, abych mu ty falešny bankocedule pomáhal vyvekslovat... Asi ve dvou neb třech měsících nato mně přinesl po-

nejprv asi pět kusů těch falešných pětizlatkových bankocedulek, s těma jsem šel do Hradce na trh a udal jsem je sedlákům za obilí, pak mně dycky po deseti, po pěti a po osmi kusech dával, který jsem já na trhu v roce 802 a v roce 803 udával, a bude ta celá suma vynášet 400 kusů, který jsem takovým způsobem udal, a z těch vyvekslovaných peněz jsem Wolfovi polovičku dal.“

Z výsledku Jana Janaty se ještě dovídáme, že Wolf jezdil často do Vamberk a že chodíval na jarmarky a tam falešné bankovky udával.

Vyšetřování trvalo velmi dlouho a postihlo všechny občany, kteří byli v jakémkoliv spojení nebo styku s Janem Wolfem nebo s Janem Janatou.

Roku 1805 vedl vyšetřování v Dobrušce rada Jan Konrad z Prahy. Po celé týdny působil svou přítomností ve městě rozruch a naháněl mnohým občanům strach. Z „Poznamenání všech příjmů a vydání z Jano Wulfovsky masy, co od koho přijato a komu zasej a na jaký způsob od ouřadu purkmistrovského vydáno bylo“, které bylo sestaveno purkmistrem Františkem Archlebem a prezentováno u magistrátu v Dobrušce dne 9. ledna 1807, poznáváme, že se vyšetřování provádělo důkladně, v domě Jana Wolfa se kopalo, ba i záchod se tam boural. Tak dne 27. března 1805 bylo zapláceno 7 nádeníkům od rozličného kopání v domě Wulfovskym 1 zl. 24 kr. Téhož dne bylo dáno dvěma tesařům od bourání záchodu 36 krejcarů. Této položce jsem porozuměl, teprve když jsem našel v archivu kopii dopisu pražského magistrátu, kde se dne 27. dubna 1805 oznamuje fiskálnímu úřadu, že Wolf po svém zatčení dal někým vhodit balík falešných bankovek do záchodu, odkudž bylo 22 bankovek vytaženo.

Podle shora uvedeného „Poznamenání“ byla ještě dne 27. března 1805 zaplácena částka 3 zl. 12 kr., a to za chléb pro 17 vartýřů při druhé pražské vyšetřující komisi. Koho nebo co v Dobrušce tak veliký počet vartýřů hlídal, nedovedu povědět.

Wolfovi i Janatovi byl všechn majetek zabaven a do vyšetřovací vazby byly vzaty i manželky obviněných. Janatova manželka Terezie byla nemocná, neschopná chůze, přesto však byla ke kriminálnímu soudu do Prahy dne 4. července 1805 dove-

zena. Vezl ji bysterský rychtář Hartman. Zároveň s ní byli dopravováni k soudu další dva dobrušští občané, a to Josef Ježek a Anna Králová. Aby Hartman dojel do Prahy bezpečně, byli mu dáni opočenským vrchním Janem Oppeltem 4 průvodci: sedlák Holanec z Čánky, sedlák Rohlena z Očelic, „kaprál“ Holanec z Pohoří a opočenský granátník Hvězda. Podle kvitance, kterou dne 11. července napsal vrchní Oppelt, mělo být Hartmanovi zapláceno 20 zl., průvodcům mělo být dáno po 5 zl., takže doprava jmenovaných osob stála celkem 40 zl.

Jan Janata se soudu nedočkal. Zemřel v Praze ve stáří 50 let dne 10. srpna roku 1805. Zanechal pět nezaopatřených dětí. Od počátku roku 1804 měl v Dobrušce dům čís. pop. 39. Nyní stojí na témž místě dům čís. pop. 37.

Jan Wolf byl odsouzen k třicetiletému těžkému žaláři. Z Prahy byl převezen do pevnostního vězení v Terezíně a tam dne 19. října 1807 zemřel. Zůstaly po něm čtyři nezaopatřené děti.

Pro krivou přísahu byli odsouzeni Josef Ježek a Anna Králová. Zatčení neušel ani udavač Václav Pokorný jako spoluvinník při pokusu o falšování dvanáctikrejcarů.

Škoda, že archivní materiál, uložený v Dobrušce, nám nemůže více povědět. Nejsou tu ani zápisy výslechů obviněných, ani zápisy o výsledcích domovních prohlídek. Vyšetřování prováděli totiž úředníci z Hradce Králové a hlavně z Prahy a všechen písemný materiál odnesli s sebou, takže v dobrušském archivu je jen několik listin (a to ještě tzv. výtahů), z nichž si můžeme jen velmi těžko udělat o celém případě jasnou představu.

Josef Cvrček.

OPRAVA:

V listopadovém úvodním článku Kulturního kalendáře se objevily dvě chyby, a to:

v jedenáctém řádku, kde se říká, že Jan Dvořáček byl pověřen, aby založil *zdejší* sklářskou školu (a nikoli *zlejší*)

a na 4. straně v prvním odstavci, kde má býti správně, že Jan Dvořáček byl žákem *pražské* malířské akademie a nikoliv *první*.

Prosíme čtenáře o prominuti.

POŘADY V PROSINCI 1965

Středa 1. prosince 1965 ve 14.30 hodin

v sále ZK JAS v Sadech pionýrů

Lidová akademie: Zákoník práce

Přednáška:

VZNIK A ZMĚNY pracovního poměru,

učebního poměru a dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr

Pátek 3. prosince 1965 v 17 a v 19.30 hodin

v sále ZK v Sadech pionýrů

Marcel Achard:

IDIOTKA

Francouzská detektivní komedie v provedení souboru Městských divadel pražských. V titulní roli Jiřina Bohdalová. Dále hrají: Jiří Pick, Stella Májová, Jiří Bruder, Nina Jiráňková, Vladimír Hrubý, Ivo Niederle, Zdeněk Jelínek a Stanislav Strnad.

Sobota 4. prosince 1965 ve 20 hodin

uvede Kino MěstNV v sokolovně český film
BÍLÁ PANÍ

Neděle 5. prosince 1965 ve 14.30 hodin

v sále ZK v Sadech pionýrů

NEDĚLNÍ ODPOLEDNÍ ČAJE

K tanci a poslechu hraje taneční orchestr ZK,
řídí s. Kratěna

— Kino MěstNV v sokolovně uvede v 15 hodin
film pro děti

ZÁHADNÝ VRAK

— v 17 a ve 20 hodin česká duchařská veselohra
BÍLÁ PANÍ

Úterý 7. prosince 1965 od 17 hodin

v sále ZK v Sadech pionýrů

KURS TANCE a společenské výchovy

Středa 8. prosince 1965 ve 20 hodin

v sále ZK v Sadech pionýrů

VEČER MELODRAMŮ

Pořad Divadla hudby a poesie ZK,
který pro onemocnění členů je přeložen
z listopadu.

Čtvrtek 9. prosince 1965 ve 14.30 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů
VÝROČNÍ KONFERENCE
ZK JAS DOBRUŠKA

Pátek 10. prosince 1965 ve 14.30 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů
Lidová akademie: Zákoník práce
Přednáška:
PRACOVNÍ DOBA, *přestávky v práci,*
práce přes čas a noční práce

Sobota 11. prosince 1965 v 19 hodin
v sále ZV v Sadech pionýrů
I. VĚNEČEK ÚČASTNÍKŮ KURSU TANCE
a společenské výchovy

— ve 20 hodin uvede Kino MěstNV v sokolovně
švédský film
DOBRODRUŽNÝ SVĚT ★
Tajemství lesa a velkého přátelství.

Neděle 12. prosince 1965 ve 14.30 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů
NEDĚLNÍ ODPOLEDNÍ ČAJE
K tanci a poslechu hraje taneční orchestr ZK,
řídí s. Kratěna

— v 15 hodin uvede Kino MěstNV pro děti
dánský barevný film
PAW ★

— v 17 a ve 20 hodin švédský film
DOBRODRUŽNÝ SVĚT

Úterý 14. prosince 1965 v 19 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů
SLAVNOSTNÍ ZASEDÁNÍ
MV KSČ a MěstNV
s kulturním programem
k zakončení Měsíce čsl.-sovětského přátelství

Středa 15. prosince 1965 v 17 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů
KURS TANCE *a společenské výchovy*

Čtvrtek 16. prosince 1965 ve 14.30 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů

Lidová akademie: Zákoník práce

Přednáška:

MZDA A NÁHRADA MZDY

Sobota 18. prosince 1965 ve 20 hodin
uveďte Kino v sokolovně český film
DEVÁTÉ JMÉNO

Svár mezi zločinem a trestem.

Hrají: Ota Sklenička, Vlasta Fialová, Sv. Hube-
ňáková, Zd. Kutil, Jarmila Kurandová a další.

Neděle 19. prosince 1965 ve 14.30 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů

NEDĚLNÍ ODPOLEDNÍ ČAJE

K tanci a poslechu hraje taneční orchestr ZK,
řídí s. Kratěna

— v 15 hodin uveďte Kino MěstNV v sokolovně
pro děti maďarský barevný film, česky mluvený
CESTOU NECESTOU ★

— v 17 a ve 20 hodin český film
DEVÁTÉ JMÉNO

Sobota 25. prosince 1965 v 15 hodin uveďte
Kino MěstNV v sokolovně český barevný film
PŘÁTELÉ NA MOŘI ★

— v 17 a ve 20 hodin americký film
ENTENTÝNY ★
Drama z amerického jihu. Představitelka hlavní
role Barbara Barrieová byla odměněna Cenou
za nejlepší ženský herecký výkon

— ve 20 hodin v sále ZK v Sadech pionýrů
divadelní představení A. Casona:
STROMY UMÍRAJÍ VSTOJE
Španělské drama v provedení divadelního sou-
boru ZK. Režie: K. Procházka,
4. hra v předplatném.

Neděle 26. prosince 1965 v 15 hodin
sovětský film pro děti
KOMU PATŘÍ POHÁR ★

— v 17 a ve 20 hodin americký film
ENTENTÝNY

— ve 20 hodin v sále ZK v Sadech pionýrů
divadelní představení
STROMY UMÍRAJÍ VSTOJE
Španělské drama v provedení divadelního
souboru ZK.

Pátek 31. prosince 1965 v 19 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů
SILVESTROVSKÁ TANEČNÍ ZÁBAVA

Sobota 1. ledna 1966 v 15 hodin
uveče Kino MěstNV polský barevný film
pro děti
ČERNÝ RAFAEL A ŽLUTÝ STŘEVÍC ★

— v 17 a ve 20 hodin francouzský film
ZÁHADNÝ KONTRABAND
Rozšířeno o film *PRAŽSKÉ LÉTO 65*
Příplatek 1,— Kčs

Neděle 2. ledna 1966 v 15 hodin
polský barevný film pro děti
ČERNÝ RAFAEL A ŽLUTÝ STŘEVÍC ★

— v 17 a ve 20 hodin francouzský film
ZÁHADNÝ KONTRABAND
Napínavý souboj s mezinárodní
pašeráckou bandou.
Rozšířeno o film „*PRAŽSKÉ LÉTO 65*“
Příplatek 1,— Kčs.

Změna programu vyhrazena. Filmy označené hvěz-
dičkou jsou mládeži přístupné. Předprodej vstupenek
v prodejně KNIHA na náměstí.

CHYSTÁTE SE DO PLESU?

Připravuje se:

8. ledna 1966	Studentský ples SPŠS
15. ledna 1966	Sportovní ples
22. ledna 1966	Ples požárníků
29. ledna 1966	Ples pracujících
12. února 1966	Studentský ples SVVŠ
19. února 1966	Sportovní karneval
22. února 1966	Zástěrková zábava

UPOZORNĚNÍ PŘEDPLATITELŮM

Kulturní kalendář bude vycházet v roce 1966 ve stejném nákladu. Žádáme čtenáře, aby si zasílání

KULTURNÍHO KALENDÁŘE 1966

zajistili celoročním předplatným Kčs 5,— buď u ZV ROH svého pracoviště nebo přímo u MěstNV v Dobrušce.

Prosíme Vás o získání dalších nových předplatitelů.
Děkujeme Vám.

Kulturní komise MěstNV.

CHARAKTERISTIKA FILMŮ,

promítaných v prosinci 1965

BÍLÁ PANÍ

je duchařská veselohra. Bílá paní autora námětu K. Michala a režiséra filmu Zdeňka Podskalského sestoupila z obrazu a dělala zázraky, jež zamotaly hlavy především těm lidem, kteří – mají-li odstranit nedostatky – se řídí vším možným, jenom ne zdravým rozumem.

Je to satira přes zázrak, satira absurditou a pochopitelně smíchem a humorem. Tedy filmová satirická komedie, kterých je v kinech stále velmi málo.
Hrají: Vlastimil Brodský, Rudolf Hrušínský, Miloš Kopecký, Irena Kačírková, Jiřina Bohdalová, Čestmír Řanda, Josef Bek, Václav Voska, Vlasta Chramostová a další.

ENTENTÝNY

Tento americký film se právem řadí mezi dobré psychologické filmy. Jeho příběh je zdánlivě prostý. Lidé žijící v Evropě by se nad řešeným problémem pozastavili jen letmo. Opravdu jen málo koho může u nás vzrušit příběh smíšeného manželství. Jinak je však tomu na americkém jihu.

Mladá žena, Julie, kterou před časem opustil její manžel Joe, naváže citové vztahy s Frankem. Až potom by snad bylo všechno normální, jenomže problém je v tom, že Julie je běloška a Frank černoch. Vzdor společenskému nátlaku a veřejnému mínění si Julie Franka vezme a odstěhuje se do jeho domu i se svou dcerou z prvního manželství. Zdánlivý klid trvá pouze do té doby, dokud se na scéně neobjeví znovu bývalý manžel.

ZÁHADNÝ KONTRABAND

Mladý reportér David Ladislav a jeho spolupracovník – fotograf Daniel – se vrátili z Davosu. Šefovi mezinárodní pošeračké bandy Grennerovi odevzdali diamanty, které ve fotoaparátech bez obtíží provezli celní kontrolou. Daniel další nabízenou práci odmítá, David však přijal. A v této chvíli začíná napínavé dobrodružství, které se odehrává v Barceloně, Damašku a v Neapoli.

Dějová zápleтка získává na přitažlivosti i tím, že ve filmu vystupuje řada známých a populárních herců – Jean Paul Belmondo, Jean Sebergová, Enrico Maria Salerno a další.

KULTURNÍ ZPRAVODAJ DOBRUŠKY

vydává Kulturní komise MěstNV v Dobrušce pravidelně v prvních dnech měsíce. Uzávěrka pro každý měsíc do 15.

Změna programu vyhrazena.

MTZ 415 — N.11 51752